

Národné parlamenty a Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien

Stanovisko k vzťahu Výboru pre odstránenie diskriminácie žien k poslancom a poslankyniam parlamentov

1. Na svojom štyridsiatom prvom zasadnutí výbor vo svojich záverečných zisteniach prijal štandardný odsek o „parlamente“, aby upriamil pozornosť zmluvných štátov na význam zapojenia parlamentov do procesu podávania správ podľa článku 18 dohovoru a do implementácie všetkých jeho ustanovení.
2. Cieľom tohto dokumentu je objasniť a posilniť rolu národných parlamentov vo vzťahu k dohovoru. Cieľom je aj objasnenie vzťahu medzi výborom a Medziparlamentnou úniou (IPU).

I. Rola parlamentov v procese ratifikácie dohovoru a jeho Opčného protokolu a v odstúpení od výhrad

3. Postup pri ratifikácii/pristúpení k medzinárodným dohovorom, ako aj odstúpenie od výhrad sa od štátu k štátu líši. Vo väčšine štátov je pred uložením nástroja na ratifikáciu u Generálneho tajomníka OSN potrebný súhlas parlamentu. Parlament rovnako prijíma rozhodnutia ohľadom výhrad, ako aj o odstúpení od nich. Tento parlamentný postup sa týka tiež dohovoru a jeho Opčného protokolu. Tým majú parlamenty strategickú úlohu v súvislosti s ratifikáciou/pristúpením k dohovoru a k jeho Opčnému protokolu. Keďže ani dohovor, ani jeho protokol nedosiahli celosvetovú ratifikáciu, parlament môže zohrať kľúčovú rolu pri nabádaní štátov k tomu, aby sa stali zmluvnou stranou dohovoru a jeho protokolu. Podobne, keďže je dohovor medzinárodnou zmluvou s najväčším počtom výhrad, parlament môže zohrať dôležitú rolu pri odstúpení od výhrad.

II. Parlamenty a implementácia dohovoru

4. Parlamenty a ich členovia a členky majú veľmi významnú rolu v zaistení rešpektu k princípom formulovaných v dohovore a majú k dispozícii širokú škálu nástrojov na to, aby tak urobili. Pri vykonávaní tradičnej povinnosti dohliadania na prácu vlády môže parlament zabezpečiť, že zmluvné štáty budú komplexne naplňovať ustanovenia dohovoru. Parlamenty a ich členovia a členky majú základnú zodpovednosť vo svojej role „voličstva“, čo je základ právneho systému. Funkcia parlamentov – obzvlášť legislatívna a rozpočtová a dohľad nad exekutívnou zložkou vlády – sú podstatou implementácie princípov a práv zakotvených v dohovore. Implementácia dohovoru zahŕňa začlenenie princípu nediskriminácie žien do národnej legislatívy, aj do ústavy zmluvného štátu. Implementácia tiež ukladá zmluvnému štátu povinnosť odsúdiť diskrimináciu žien, zrušiť všetky diskriminačné zákony a prijať všade, kde je to náležité, dočasné špeciálne opatrenia na urýchlenie dosiahnutia skutočnej rovnosti medzi ženami a mužmi. Taktiež zmluvným štátom ukladá povinnosť prijať náležité politiky a vytvoriť mechanizmy zamerané na rovnosť medzi pohlaviami. Ako také môžu parlamenty prijať aktívne opatrenia, aby zabezpečili, že národné zákony, politiky, aktivity, programy a rozpočet budú reflektovať princípy a záväzky ustanovené v dohovore.

Rozpočtová funkcia a monitorovanie krokov vlády sú nevyhnutné pre lepšiu implementáciu zákonov, ktoré sa týkajú rovnosti medzi pohlaviami prostredníctvom schvaľovania náležitých rozpočtov a pravidelného dohľadu nad dopadom vládnych opatrení vo vzťahu k situácii žien.

Parlament, ako orgán reprezentujúci celé obyvateľstvo, reflektuje rôznorodosť názorov a záujmov v krajine z pozície svojho privilegovaného prístupu k všetkým obyvateľom a obyvateľkám. Z tejto pozície môžu byť parlamenty kľúčovými hráčmi vo zvyšovaní povedomia o dohovore a jeho protokole smerom k všetkým obyvateľom, a zvlášť k ženám.

III. Rola parlamentov v príprave správ a v nadviazaní na záverečné zistenia výboru

5. Zmluvné štáty majú právny záväzok zapojiť parlamenty do prípravy správ na základe článku 18, keďže primárne zodpovedný je za to štát. Keďže je však dohovor záväzný pre všetky vládne rezorty, je žiaduce, aby zmluvné štáty na základe článku 18 dohovoru zapojili parlamenty do procesu podávania správ, do implementácie dohovoru a do nadviazania na záverečné zistenia výboru. Zmluvným štátom sa veľmi odporúča, aby zriadili náležitý mechanizmus, ktorý by napomohol spolupráci medzi parlamentom a vládou, čo sa týka vkladu parlamentu do prípravy správ a jeho roly v procese nadviazania na záverečné zistenia výboru. Monitorovacia rola parlamentu v súvislosti so súladom zmluvného štátu a jeho medzinárodnými záväzkami môže značne napomôcť implementácii odporúčaní výboru.

6. Preto je potrebné, aby zmluvné štáty naliehali na parlamenty, z ktorých mnohé majú zavedené nejaké štruktúry, ako napríklad parlamentné výbory zamerané na ľudské práva vrátane rodovej rovnosti, aby sa aktívne zapojili do práce výboru všeobecne, ako aj do implementácie jeho ustanovení v ich vlastnej krajine.

IV. Aktivity Medziparlamentnej únie (IPU) a jej vzťah k výboru

7. IPU sa vždy usilovala do medzinárodnej spolupráce a práce výboru vniesť parlamentný rozmer. Zohráva kľúčovú rolu v šírení dohovoru a jeho Opčného protokolu medzi členmi a členkami parlamentov. Počas jej konferencií a zasadnutí jej valného zhromaždenia pravidelne vyzýva štáty, ktoré neratifikovali dohovor a jeho Opčný protokol, aby tak urobili. Tiež nabáda štáty, ktoré si uplatnili výhrady k dohovoru, aby od nich odstúpili a aby si plnili záväzky. Generálny tajomník IPU píše prezidentom legislatívnych zborov, aby ich informoval o nadchádzajúcom hodnotení správy ich krajiny výborom. Keď sú k dispozícii záverečné zistenia výboru, posielajú list danému parlamentu, aby dal do jeho pozornosti prijaté odporúčania. V r. 2003 IPU, za pomoci Divízie pre pokrok žien, vydala praktickú príručku pre členov a členky parlamentov o dohovore a jeho Opčnom protokole. Každý rok organizuje IPU brífingy o dohovore, ktoré sú určené obzvlášť ženským členkám parlamentov. IPU tiež v spolupráci s Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva poskytuje programy technickej asistencie s cieľom budovať kapacity členov a členiek parlamentov a pomôcť im splniť ich úlohu v spojitosti s dohovorem a jeho Opčným protokolom. Od r. 2006 IPU taktiež výboru poskytuje špecifické informácie o krajinách vrátane údajov o politickej reprezentácii žien v ich parlamentoch a vládach, ako aj na regionálnej úrovni, v súvislosti s tými zmluvnými štátmi, ktorých správy bude výbor posudzovať.

V. ODPORÚČANIA

8. Výbor odporúča zmluvným štátom, aby zaistili maximálnu participáciu parlamentu a jeho členov a členiek v procese prípravy správ a úplnej implementácie dohovoru a jeho protokolu.
9. Berúc do úvahy kľúčovú rolu parlamentu, výbor odporúča, aby zmluvné štáty zaistili, že členovia a členky parlamentu, ako zástupcovia a zástupkyne ľudu, mali povedomie a boli informovaní/é o práci výboru, aby to mohli zohľadniť vo svojej legislatívnej práci a odovzdať tieto informácie voličom a voličkám a verejnosti ako takej.
10. Výbor odporúča, aby zmluvné štáty zabezpečili, že všetky náležité informácie budú pravidelne sprístupnené členom a členkám parlamentu prostredníctvom príslušných podporných služieb parlamentu.
11. Výbor ďalej odporúča, aby informácie, ktoré vláda dostane o svojich záväzkoch ako zmluvného štátu a o iných dôležitých záležitostiach, boli dané do pozornosti parlamentu.
12. Výbor odporúča, že vždy, keď je členka výboru pozvaná na návštevu zmluvného štátu, je žiaduce, aby zmluvné štáty zorganizovali stretnutie s členmi a členkami parlamentu.
13. Výbor nabáda zmluvné štáty, aby do svojich správ zahrnuli informácie o parlamentných iniciatívach pri príprave zákonov, aby bolo zabezpečené úplné začlenenie ustanovení CEDAW do domácej legislatívy.
14. Výbor znovu pripomína význam posilnenia národného mechanizmu zameraného na rovnosť na úrovni parlamentu, ako sú komisie pre rodovú rovnosť, na úlohy a informácie o otázkach týkajúcich sa násillia páchaného na ženách a na zlepšenie legislatívy o rovnosti medzi ženami a mužmi.
15. Výbor upriamuje pozornosť zmluvných štátov ku skutočnosti, že inštitucionálne prepojenia a neformálne vzťahy s občianskou spoločnosťou sú základom podpory ženských práv zo strany parlamentu.
16. Výbor zmluvné štáty nabáda k tomu, aby do svojej delegácie na zasadnutie výboru k posúdeniu jeho správy začlenili aj členov a členky parlamentu, ako aj špeciálne poradkyne a poradcov, ktorí/é majú na starosti vzťahy medzi vládou a parlamentom s cieľom zvýšiť viditeľnosť zodpovedností parlamentu.
17. Výbor vyzýva zmluvné štáty k vyhodnoteniu svojej spolupráce s jeho národným parlamentom a inými parlamentmi a k prijatiu náležitých opatrení na zlepšenie spolupráce medzi parlamentmi za účelom výmeny dobrej praxe v oblasti implementácie dohovoru.

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu podpredsedu vlády SR pre ľudské práva a národnostné menšiny Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedná Možnosť voľby.